

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De S. Paulo Apostolo Historia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

D E
S. P A V L O
A P O S T O L O.

PRIDIE Festi Conuerſionis ſancti Pauli Apoſtoli extremam, vt aiunt, manum huic Operi de Sacris Ritiſus (addidimus alia deinde ad aliorum nutum)-tum Miſſalis tum Breuiarij Romani, Deo dante, cùm eſſemus Peruſiæ, impoſuimus; & acturi gratias quas poſſemus maximas tanto Apoſtolo, Patrono Congregationis noſtræ, à quo innumera, & præfertim in hoc Opere elaborando, accepimus beneficia: in gratiam quoque Clericorum Ordinis noſtri, quibus non dubito fore, vt qualiſcumque noſter hic labor proſit & placeat, eiſdem S. Apoſtoli vitam, acta, & mortem, è grauiffimis Auctoſibus decerpta, noua quadam methodo & Annalium forma hoc loco deſcripſimus.

Anno igitur à Natiuitate Chriſti ſecundo natus eſt Saulus, auctore Chryſoſtomo, enumerante annos Pauli in fine Vitæ eiſdem octo ſupra ſexaginta. Tharſi Ciliciæ ortus eſt, *Act. 22.* de Tribu Benjamin, *Philipp. 3.* eruditus eſt deinde in Ieruſalem, *Act. 22.* ſub Gamaliele, *ibid.* vnà cum Stephano & Barnaba, ex Luciano. Græcam quoque linguam didicit puer, ex Hieron. in *Epiftola ad Algaſiam*: tandem grandior ætate, Phariſæus factus

eſt, *Philip. 3.* Genere ignobilis fuit, ex Chryſoſt. ſemel & iterùm, *Hom. 5. de S. Paulo.* Sororem habuit, cuius filius Iudæorum conſpirationem detexit, *Act. 23.* cognatos Andronicum, Iuniam, Herodionem, Lucium, Iaſonem, & Soſipatrum, *Rom. 16.*

Anno Chriſti 34. ætatis Sauli 33.

Die 26. Decembris adfuit martyrio S. Stephani conſobrini, ex Oecumenio, lapidantium veſtes cuſtodians, & aliorum manibus lapides proijciens. Et licet adoleſcens in eo caſu vocetur *Act. 7.* à S. Luca; vox tamen Græca *ueavis*, ex Budæo, ſignificat audacem, & eum, cui ſtatim merito demandari potuit à Sacerdotum Principe tuendæ prouincia legis Moyſaicæ.

Per annos ſequentes, vſque ad annum 43. Henrici Spondani compendium ſequimur; qui tamen aſſerit, ſe concordare cum poſteriori ſententia Baronij, in priori Annalium diuerſa ſentientis editione.

Anno 35. ætatis 34.

Die 25. Ianuarij, cùm Damafcum equo veſtus, ex Molano *cap. 13. de Picuris*, & Lorino in *Act. Apoſt. vel pedibus*, ex Aug. *Ser. 9. de Verb. Apoſt.* poſtrema, itineris quinta die, circa meridiem, ex Serrario *de S. Paulo,*

lo, pergeret, à Christo immediatè vocatus, conuersus est, *Act. 9.* orante Stephano pro eo, ait Augustinus. Damasci à Deo eruditur, non per Ananiam, *Galat. 1.* dum tribus diebus orat in domo Iudæ. Ab Anania baptizatus est; & qui cæcus erat visum recepit, accepit cibum, & confortatus est. An de Eucharistia accipiendus erit? Ananias neque Diaconus erat, vt probat Serrarius *loco citato*; ergo cibum sumpsit communem. Continuo non acquieuit carni & sanguini, *Galat. 1.* & Damasci declaratus à Deo Vas electionis, Spiritu sancto plenus, per dies aliquot fuit cum discipulis, prædicans in Synagogis Iesum, quoniam hic est Filius Dei, *Act. 9.*

Anno 36. etatis 35.

Arabiam concessit, sed ferè statim Damascum redijt, *Gal. 1.*

Anno 37. etatis 36.

Damasci multò magis conualescebat & confundebat Iudæos: qui & ideò consilium fecerunt vt eum interficerent: cognitis autem insidijs & custodia ciuitatis,

Anno 38. etatis 37.

In sporta per murum emissus est à discipulis, & iuit ab hostibus liber, *Act. 9.* Ierusalem iuit videre Petrum, quo cum ille mansit diebus quindecim, *Galat. 1.* post annos tres, inquit idem ipse, hoc est, ab anno conuersionis. Barnabas eum duxit ad Apostolos & discipulos, qui eum timebant, *Act. 9.* A S. Petro puto hoc anno consecratum fuisse Paulum Sacerdotem, & Episcopum. Cæsaream

inde & Tharsum redijt, vt patriæ prodesset, *ibidem.*

Anno 43. etatis 42.

Antiochiam cum Barnaba petijt, vbi per annum totum conuersati sunt, ita vt eorum opera cognominati sint discipuli Christiani, *Act. 11.*

Anno 44. etatis 43.

Detulit cum Barnaba collectam pecuniam in Ierusalem ad pauperes, *Act. 11.* & assumpto Ioanne, qui cognominatur Marcus, reuersus est, *Act. 12.* Ibi à Spiritu sancto vnà cum Barnaba segregatus fuit ab alijs, & Apostolatu Gentium initiatus cum Sacrificio Missæ & ieiunio, *Act. 13.* inde abortiuum se vocauit, *1. Cor. 15.* hoc est, supra numerum duodecim Apostolorum: id enim sonat vocabulum *abortiuus*, ex Suetonio in *Octauio*. Hoc eodem anno (& forè statim ac segregatus fuit) raptus est ad tertium cælum, seu in paradysum. qua de re scribit ipse post annos quatuordecim, *2. Corinth. 12.*

Anno 46. etatis 45.

Seleuciam, Cyprum, Salaminam, Paphum se contulit: & in Papho ad Christum conuertit Sergium Paulum Proconsulem, obcæcato Mago Iudæo, nomine Bariesu, seu Elyma, qui auerterat Sergium à fide. Hoc autem est primum Pauli miraculum, quod legatur *Act. 13.* Inde à Luca vocatur Paulus, non amplius Saulus vel à primo Ecclesiæ Gentium spolio, Sergio Paulo, ex Hieron. in *Epistola ad Philem.* vel quia cum Iudæis dici volebat Saulus, cum Gentibus autem agens,

agens, Romano nomine Paulus, ex Origene in *Epistolam ad Roman.* Quamquam Chrysostomus putat, à Deo datum illi fuisse Pauli nomen, quo aliquando congruentiori tempore nominaretur; hoc est, post plenam notitiam Iudæorum, quòd ille ipse erat qui Christianos persequabatur. Baronius addit, quòd Sergius illi fortassè suum cognomen communicavit amicitia gratia, quod Emilio- rum familia fuit; sicuti deinde Iosephus Iudæus dictus est Flavius à Tito Flavia gentis. Paulus autem parvulum & modicum sonat, qualem se fatebatur. E Papho nauigavit, & venit Pergen Pamphylia, & statim in Antiochiam Pifidia, vbi in Synagoga semel & iterum in Sabbato fusiùs egit de Christo, multique conuersi sunt ad Christum: alij tamen zelo repleti concitauerunt contra Paulum & Barnabam mulieres religiosas & honestas, & primos ciuitatis, vt eijcerent illos de finibus suis; qui, excusso puluere pedum in eos, venerunt Iconium, *Act. 13.*

Anno 47. etatis 46.

I Conij multa passus est, *Act. 14.* & indicat 2. *Timoth. 3.* Ibidem virginem Theclam desponsauit Christo, ex Nysseno & alijs, quam Pauli primogenitam idè SS. Patres vocant, & pro Christo protomartyrem inter feminas. Facto verò impetu Gentilium & Iudæorum, vt contumelijs afficerent Paulum & Barnabam, & eos lapidarent, confugerunt ad ciuitates Lycaonia, Lystram, & Derben.

Anno 48. etatis 47.

L Ystris cum esset, claudum ex vtero matris suæ sanauit, quo mira-

culo adorabatur vt Mercurius, quoniam ipse dux erat verbi; sed scissis vestibus occurrens sedauit turbas, ne sibi tamquam Deo immolarent: mox ad mortem vsque lapidatur extra ciuitatem. Die sequenti Derben abiit, & ferè statim Lystram redijt, Iconium, & Antiochiam, *Act. 14.*

Anno 49. etatis 48.

A Ntiochia degit, confirmans animas discipulorum: & cum per singulas Ecclesias constituisset illis Presbyteros, transiuit Pifidiam, venit in Pamphylia, Pergen & Attaliam, *Act. 14.*

Anno 50. etatis 49.

N Auigavit in Antiochiam, vbi memoratus est tempus non modicum cum discipulis, ait Lucas *Act. 14.*

Anno 51. etatis 50.

F Acta seditione non minima de circumcissione Moylaica, delectus est Paulus, vt cum Barnaba & alijs ascenderet in Ierusalem super hac quaestione, *Act. 15.* Pertransiuit Phœnicem & Samariam cum gaudio magno omnium fratrum, *ibidem.* In Ierusalem vidit Petrum, Iacobum minorem & Ioannem Apostolos, tamquam Columnas Ecclesie, *ad Galat. 2.* quibuscum, coacto primo Concilio, & ipse adfuit. *Act. 15.* post Petrum locuti sunt Paulus & Barnabas, postremò Iacobus perorauit. A Concilij Patribus missus est Paulus cum Barnaba & alijs Antiochiam vnà cum litteris Apostolicis, de ijs quæ acta fuerant in Concilio, *Act. 15.* datis priùs inuicem dextris, vt Paulus prædicaret potissimum Gentibus, *Galat. 2.* Qua
de

de causa cum Petrus Antiochiam venisset, & pro Iudæis agere magis videretur quam pro Gentilibus, Paulus eidem restitit, & eum reprehendit: quod *Gal. 2.* manifestè de se scribit. Diuiditur Paulus, Deo ita disponente, à Barnaba, eò quia hic Ioannem Marcum assumere volebat, quem, aliàs timidum probatum, nolebat sibi socium Paulus; qui idcirco assumpto Sila perambulabat Syriam & Cili-
ciam, confirmans Ecclesias, & præcipiens custodire præcepta Apostolorum & Seniorum, *Act. 15.* hoc est, tradita in Concilio superiori. Derben peruenit & Lystram, vbi assumpsit Timotheum, quem & circumcidit, *Act. 16.* Cum autem transiret Phrygiam & Galatiæ regionem, prohibitus fuit à Spiritu sancto loqui verbum Dei in Alia; & præsertim in Bithynia, ad quam tentauit ire, cum in Mytiam venisset. Descendit Troadem, vbi per visionem inuitatur ire in Macedoniam. Hoc loco factus est Lucas Pauli comes, *Act. 16.* quo cum à Troade nauigauit in Samothraciam, & sequenti die Neapolim, tum Philippos, primam Macedoniæ ciuitatem. Lydia purpuraria credidit Deo, & coëgit Paulum habitare in domo sua. Ibidem Pythonissam à dæmone liberauit: quam tamen ob causam, cessante lucro dominorum eiusdem, virgibus cæsus est, carceri interiori mancipatus, pedibus ligato strictis. Eo verò orante cum socio media nocte (*hinc Officij Matutini Ecclesiastici origo apud Christianos*) terræmotus factus est, & statim aperta sunt ostia, & vniuersorum soluta vincula, *ibidem.* Conuertitur carceris Custos cum tota domo eiusdem, qui, locis Pauli plagis, perduxit eum in domum suam, & men-

sam ei apposuit cum lætitia magna. Manè sequenti exiit è carcere, rogatus à Magistratibus, vt de vrbe abiret; & visa Lydia & fratribus profectus est, *Act. ibidem.*

Anno 52. etatis 51.

Visit Amphipolim, Apolloniam, Thessalonicam, hospitio exceptus à Iasone Thessalonicensi, vbi multi adiuncti fuere Paulo, ait Lucas *Act. 17.* & de Gentilibus multitudo magna, & mulieres nobiles non pauca; sed concitata plebe à Iudæis contra Iasonem, qui Paulum occultauerat, per noctem dimissus est in Beream: à qua post multum fructum verbi Dei, cientibus turbas Iudæis de Thessalonica, statim dimissus est Paulus, & perductus vsque Athenas. Seminiuerbius, & nouorum dæmoniorum annuntiator appellatur à Stoicis & Epicureis; à quibus in Areopagum ductus, Ignotum Deum declarat; Dionysium conuertit, Damarim, quam Dionysij vxorem putant, Chrysof. *de Sacerdotio lib. 4.* Ambros. & August. tum alios permultos, *Act. loco citato.* Dicitur missus à Paulo ad Dionysium adhuc catechumenum cæcus quidam à natiuitate sanatus. quod affirmat Augustin. *Sermone 29. de Sanctis,* cum Hilduino in *Areopag.*

Anno eodem Corinthum iuit, apud Aquilam, Ponticum genere, diuertit, operatus est manibus proprijs, consuens militaria tabernacula, ex Baronio, *Act. 18.* quam scenofactoriam artem didicerat Paulus adolescens, iuxta patrios mores Iudæorum. Per omne Sabbatum disputabat in Synagoga; & migrans inde, intrauit in domum Titij iusti. Crispus Archisyna-

X x gogus

gogus credidit Christo cum omni domo sua. Animatus autem Paulus à Domino per visionem nocte, sedit ibi annum & sex menses, *Act.* 18. ibidem ad Thessalonicenses primam Epistolam scripsit, ex Baronio; & signa Apostolatus sui ostendit in omni patientia, in signis, prodigijs, & virtutibus, *2. Cor.* 12.

Anno 53. etatis 52.

Cum adhuc esset Corinthi, scripsit alteram ad Thessalonicenses, & Nazaraeorum ritu tonso sibi capite in Cenchrus, absolutus à tribunali Gallionis Proconsulis Achaiae, ad quem adductus fuerat à Iudaeis, nauigauit in Syriam, *Act.* 18.

Anno 54. etatis 53.

Ephefum venit, mox promittens reditum ad Ephesios, descendit Caesaream Palaestinae, & Antiochiam Syriae: inde aliquanto tempore perambulauit Galaticam regionem & Phrygiam, confirmans omnes discipulos, *Act.* 18. A Galatis excipitur ut Angelus Dei, *Galat.* 4. & tandem redijt Ephesum, *Act.* 19.

Anno 55. etatis 54.

Ephefi degit per triennium, quod fatetur ipsemet *Act.* 20. Super duodecim discipulos per impositionem manuum Pauli venit Spiritus sanctus: & introgressus Paulus Synagogam, per tres menses suadebat de regno Dei, *Act.* 19. Per biennium hoc factum est, ait Lucas, in schola Tyranni cuiusdam, ita ut omnes, qui habitabant in Asia, audirent verbum Domini, Iudaei atque Gentiles. Edidit ibidem miracula multa, etiam per

sudaria & semicinctia, hoc est tenues fascias. Pugnavit cum bestiis, *1. Corint.* 15. id est, cum malis Ephesinis, ait Chrysostomus.

Anno 56. etatis 55.

Ephefi adhuc immorans expellit à multis daemona, excipit confessiones peccatorum; & delatis libris curiosis, & artis magicæ, eos comburit; & computatis pretijs illorum, inueniunt pecuniam denariorum quinquaginta millium.

Anno 57. etatis 56.

Initio tertijanni, quo degebat Ephefi, ad Corinthios scripsit Epistolam primam; in qua incestuosum quemdam satanae tradidit, hoc est, excommunicauit. Expugnante verò Paulum Demetrio argentario Ephesino, ne lucrum ipsius cessaret, sublata Diana, cum veller Paulus intrare in populum contra se concitatum, non permiserunt discipuli, *Act.* 19. quibus relicto Timotheo, Ephesiorum Episcopo, *1. Timot.* 1. recessit in Macedoniam, *Act.* 20. Ibi, ex Baronio, vel Laodiceae, ex Breuiario Romano & textu Graeco, scribit ad Timotheum iam Episcopum Epistolam priorem: multaue passas, de quibus ipse *2. Corint.* 1. & 7. dum perambulat Macedoniae partes, venit in Graeciam. Cretae creauit Titum Episcopum, *Tit.* 1. Hoc anno passus est ea quae indicat *2. Corint.* 11. & praesertim trusus est in teterrimum illum carcerem, fortasse Cyzicenum: non enim longè erat à Troade Cyzicum. Appellat autem ipse, ex Beda, profundum maris, in quo fuit nocte & die.

Anno

Anno 58. etatis 57.

Cum esset in via Nicopolim versus, scripsit ad Titum, *Tit. 3.* ut conuincit Baronius. Nicopoli deinde hieme proxima scripsit alteram ad Corinthios. Cum autem per tres menses, ex Luca *Act. 20.* manserit in Græcia, hoc est, ex Baronio, in regionibus ab Achaia vsque in Illyricum; vbi virtute multa lignorum prædicauit iis Euangelium qui nondum illud audierant, quod scribit ipse *Roman. 15.* Ibidem à Luca scribi iubet Euangelium, quod in Achaia & Bœotia partibus ait Hieron. scriptum fuisse; & de hoc Paulum intelligere, cum dicit *2. Timoth. 2.* secundum Euangelium meum. Cenchreas deinde iuit, ex Origene; & ad Galatas, tum ad Romanos Epistolas dedit, ex Chrysostomo. Rursus Macedoniam rediit, *Act. 20.* Philippos, vbi Pascha celebrat; & post dies azymorum Troadem venit per dies septem. Postrema die ex his, quæ fuit Dominica, ex Augustino, vsque ad mediam noctem Sermonem protrahens, cadente Eutycho, & mortuo, Paulus eum surgere iussit, incumbens super eum, more fortasse Eliæ & Elisei. Discessit manè nauigatione vsus in Asson, Mytilenen, Chium, Samum, Trogylion, ex *Græco textu, & Adonis Martyrologio*, & Miletum; vbi conuocauit Maiores natu Ephesiorum, ut commendaret eisdem vniuersum gregem: quibus & vale dixit, non eos amplius visurus. Citauit in ea Concione sententiam Christi, quæ alibi non legitur, *Beatus est magis dare quam accipere.* Orauit in litore flexis genibus, licet esset tempus Paschale, quod nondum Christiano more celebrabat; vel

quia erat oratio priuata, ex Lorino in *Acta Apost.* denique cum fletu magno & pacis osculo sancto profecutus est iter, *Act. 20.* Cum nauigauit, die sequenti Rhodum, & inde Pataram, mox in Phœnicen, & iuxta Cyprum in Syriam festinauit, & Tyrum; vbi mansit diebus septem. Orauit rursus in litore positus genibus, & descendit à Tyro Ptolemaidam, vna die apud fratres immorans: sequenti die Cæsaream concessit Palæstinae: & in domo Philippi Diaconi, è septem primis, per aliquot dies dum maneret, audiuit à Propheta Agabo, quod alligandus erat à Iudæis in Ierusalem, ut traderent eum in manus Gentium; cui nihil timens respondit Paulus: *Ego non solum alligari, sed & mori paratus sum propter nomen Domini Iesu.* tandem peruenit Ierosolymam, quem libenter exceperunt fratres, *Act. 21.* Egit cum Iacobo Apostolo & Senioribus, à quibus, ad declinandam Iudæorum inuidiam, persuasus, ut Nazaræorum more se sanctificaret cum aliis quatuor viris (quod facile illi fuit, quia abstemius erat, ut hinc Baronius infert) sequenti die intrauit in templum. Dum autem septem dies consummarentur (Pentecosten tunc celebrabat, ait Chrysost.) ecce populus totus contra Paulum ad mortem vsque, & percutiebant eum. At Lyfias Tribunus cohortis alligari iussit eum duabus catenis, & in quæstionem adduxit. Meruit audire populi voces, quæ contra Christum in Ierusalem: *Tolle eum, Act. 21.* Reputatus autem Ægyptius, quatuor millium sicariorum dux, à Tribuno, se Iudæum probat; & factò magno silentio, Itans in gradibus longam Concione habuit de genere & conuersione sua, *Act. 22.*

X x 2

qua

qua nondum finira, vociferante populo, & proiciente vestimenta sua, & puluerem iactante in aërem, iussit eum Tribunus flagellis cædi, & torqueri; sed cognitus Romanus non cæditur, & liberabit, *Act. 2.* Conuocatur Sanhedrim, id est, Concilium Sacerdotum Iudæorum; coram quibus causam agit suam; percutitur os eius Principis Sacerdotum iussu; cui licet prophetando respondeat, *Percutiet te Deus, paries dealbate:* monitus tamen, eum esse summum Sacerdotem, excusat se, quia nesciret, *Act. 23.* Dissensione orta, Pauli arte quadam, inter Sadducæos & Pharisæos, ab his Paulus defenditur: nocte sequenti à Domino docetur fore, vt Romæ Christum prædicaret. Interea viri plusquam quadraginta coniurant in caput Pauli, qui à filio sororis suæ de insidiis admonitus, & per eum edocto Tribuno, mittitur Cæsaream cum duobus Centurionibus, militibus ducentis, & equitibus septuaginta. Equo hac vice inuenitur Paulus iter fecisse ad Felicem Præsidem, post horam noctis tertiam, in Antipatridem & in Cæsaream: vbi in Herodis Prætorio vsque ad aduentum accusatorum custoditus fuit, *Act. 23.* Accusatur à Tertullo Oratore Iudæorum: defendit se Paulus, & Centurioni traditus, vt eum custodiret, non prohibetur agere cum suis. Vocatur à Præside & Drusilla vxore, quibus de Christo testificatur: & dum disputat de iustitia, castitate & iudicio futuro, contremiscit Felix, & remittit eum in locum suum. Volens autem gratiam præstare Iudæis, succedente sibi Portio Festo, reliquit Paulum vinctum, *Act. 24.* In quæstionem iterum vocatus coram Festo, Cæsarem appellauit, vt Romam

iret. quod à Festo etiam obtinuit, *Act. 25.* Insanire dicitur à Festo, dum de se rationem reddit, *Act. 26.* Et confirmata ab Agrippa Festi sententia, vt ad Cæsarem eat, traditur Iulio Centurioni cohortis Augustæ; quo cum ascendens nauim Adrumetinam cœpit nauigare circa Asiæ loca, deuenit Sidonem ad amicos, deinde Cyprum, tum Lystram, quæ est Lyciæ. Conscendit aliam nauem Alexandrinam, & tarda nauigatione vix contra Gnidum, contrario vento, Cretam appulit iuxta Salmonem, & Boniportum tenuit. Periculosa fit ea nauigatio, quam describit Lucas *Act. 27.* Et ablata spe omnis salutis, solabatur Paulus eos qui cum ipso erant, præmonitus ab Angelo Dei proxima nocte, quòd donauerat illi Deus eos omnes qui nauigabant cum eo. Animæquiores ergo facti, sumpserunt cibum, à quo per dies quatuordecim, ob imminentem sæuam tempestatem, abstinerant: sed nauis tandem dissoluta est, nautis & aliis partim natando, partim tabulis hærendo ad terram eudentibus, ducentis septuaginta sex, vnus Pauli meritis, *Act. 27.* Melitæ subsistit, à Barbaris humaniter acceptus. Hiems erat, imber imminebat, & ecce, congregante Paulo sarmenta quædam ad fouendum ignem, à vipera tactus non tamen læditur; vnde Deus esse existimatur. Factum est inde, ait Baronius, vt serpentes in ea Insula veneno careant, nihilque inferant detrimenti; imò & terra ipsa, experientia teste, contra venena potens est antidotum. Triduo à Publico hospitio recipitur, cuius patrem oratione & manuum impositione sanauit Paulus, vexatum febribus, & dysenteria: aduenientes item alios infirmos piè curauit.

curauit. Per tres menses ibidem commemoratus, probè doctum Publium creauit Insulæ Episcopum, ex Baronio, de quo est mentio in Martyrologio die 21. Ianuarij, ex Adone.

Anno 59. ætatis 58.

Relicto Melitæ Trophimo infirmo, 2. *Timoth.* 4. alia naui Alexandrina vsus nauigauit Syraculam, vbi triduo mansit, inde Rhegium, & post vnum diem Puteolos venit, vbi cum fratribus diebus septem Apostolicam nauauit operam. Romam iturus itinere pedestri vnâ cum Centurione, ad Appij forum, quinquaginta & vnum millia passuum ab Vrbe Roma distans, obuios habuit fratres in agro Setino, alios item ad tres Tabernas (hodie *Cisternam* vocant) triginta tria millia distantes ab Vrbe. Mense denique Maio, ex Baronio, contra Bedam, qui die sexta Iulij, Feria tunc quarta, ex Iosepho Vicecomite *lib.* 3. *de Ritib. Missæ. cap.* 18. qui tamen citat incognitum auctorem, ingressus est Romam Paulus, Pontificatus Petri anno decimo quinto, Neronis tertio. Creditur habitasse Romæ primùm in ea domo, quæ nunc est Ecclesia sanctæ Mariæ in Via lata, non procul à platea Columnæ Antoninæ, vbi nunc Ecclesia sancti Pauli nomine à nostris exstructa est, si credimus Baronio: à quo idem locus pro Collegio fundando sub extensa manu sancti Pauli, immensa molis à Sixto V. supra Columnam collocatæ statuat, triginta abhinc annis fuit indicatus.

Romæ verò, ferè statim, post tertium diem, ait Lucas, conuocauit primos Iudæorum, quibus aperuit itineris & vinculorum causam, sed eam præcipuam fuisse, vt Romanos vide-

ret, & alloqueretur. Cum Nerone absque dubio egit, derelictus à suis, vt ipse ait 2. *Timoth.* 4. confortatus tamen à Domino, liberatum se dicit ab ore leonis, id est Neronis, *ibidem*. Imò coram Senatu & Collegio Pontificum egit, quod ipse significat *Philip.* 1. Permissum est autem manere sibi met cum custodiente se milite, vt scribit Lucas *Act.* vii.

Biennio mansit toto in suo conducto, addit idem: & à Philippensibus pecunia iuuatur, *Philip.* 4. ab Onesiphoro refrigeratur, 2. *Timoth.* 1. Interea Iudæis & Gentibus cum omni fiducia, sine prohibitione, vt ait Lucas, de Christo loquens, conuertit Torpetem de domo Neronis, & Popæam Sabinam, Neronis delicias, ex Chrysostomo in *Acta Apost. Homilia* 54. & ex Baronij coniecturis. Ad absentes Epistolas dedit, dum adhuc esset in vinculis, quorum meminit in iisdem, nempe ad Timotheum secundam, post primam defensionem sui coram Nerone: quo deinde Romæ præsentem, eius etiam nomine ad alios scripsit. Vnâ cum præfata ad Timotheum misit Epistolam ad Ephesios per Tychicum Tabellarium.

Anno 60. ætatis 59. & vinculorum Romanorum 2.

Per eundem Tychicum scripsit ad Philippenses & Colossenses, nomine suo & Timothei: ad Laodicenses non scripsit, ex Chrysostomo & Theodoro. Dedit etiam litteras priuatas ad Philemonem nobilem Colossensem, cui commendauit Onesimum seruum, qui amore Pauli Romam fugerat: qui postea, in gratiam Pauli libertate donatus, successit Timotheo in Episcopatu Ephesino, ex Ignatio

Epistola 14. Hoc anno item scripsisse creditur Epistolam ad Hebræos, ex Chrysofomo in *Præfat. in Epistolas S. Pauli.*

Anno 61. ætatis 60.

Lucas absolvit Actorum librum in Ædibus sanctæ Mariæ in Via lata, ex constanti Romana traditione. Paulus autem solutus vinculis proficiscitur in Hispaniam, testantibus id quàm plurimis SS. Patribus apud Baronium. Narbonæ reliquit Paulum Episcopum, qui fuerat Proconsul, ex Martyrologio 22. *Martij.* Arelate Trophimum, & Viennæ Crescentem, ex Adone in *Chron. anno Domini 59.* Annis autem sequentibus fortasse rediit in Orientem, sicuti proposuerat anno superiori scribens ad Philipenses, Philemonem, & Hebræos. Incerta sunt his annis septem acta Pauli.

Anno 68. ætatis 67.

Romam est reuersus, ut afflictatæ Ecclesiæ vnâ cum Petro succurreret, & collabentem, ait Baronius, instauraret. Simonem Magum simul cum Petro deiicit, ex Cyrillo Ierosol. *Catech. 6.* Pellicem Neronis, & Proculum, eiusdem pincernam, ad Christum conuertit, ex Chrysof. *Aduers. vituper. vita Monast. lib. 1.* quam ob rem in carcerem conicitur cum eodem Petro mense Octobri, in quo per nouem menses detinentur, ex Martyrologio Romano 14. *Martij.* Carcer autem fuit Mamertinus, ex eodem Martyrologio, *ibidem:* in quo, erumpente aqua mirabiliter è petra (& adhuc durat) baptizati fuerunt Processus & Martinianus cum aliis 47. qui pro Christo martyres occubuerunt.

Anno Christi 69. ætatis Pauli 68.
ait Chrysofomus, Pontificatus
Petri 25. Neronis 13.

Martyrio proximus Apostolus noster, populo enixè eum rogante & cogente, vnâ cum Petro fugam arripuit, ex Actis sanctorum Processi & Martiniani. Cui pariter dixisse Dominum, Denuò debeo crucifigi, scribit Origenes in *Ioan.* Sed hæc verba hausit Origenes è libro apocrypho, ut ipse indicat, & Baronius notat anno 69. Illud creditur, quòd Paulus præsciuerit diem obitus sui, & docet Dion. Carth. cum Aria in *cap. 20. Act.* fortasse & genus mortis, cum dixerit, *An gladius?* loquens de passionibus suis, *Rom. 8.* Ad columnam itaque ligatur, quæ extat hodie in Ecclesia sanctæ Mariæ trans-pontem; & cæditur flagellis, tamquam sacrilegij & impietatis reus, licet Romanus ciuis fuerit agnitus; quem idcirco ferendum gladio subiecit Nero. Exit extra portam Vrbis, in qua à Plautilla velum recipit, quo in morte obduceret de more oculos: atque inter eundem tres milites adiungit Christo, Longinum, Acestum & Megistum, ex Martyrolog. Romano *die 2. Iulij.* Salutato Petro vltra portam, ab eo diuiditur vtrò citroque verbis honorificis. Extat ibidem Oratorium, diuisionis huius monumentum. Ad aquas autem Saluias, seu guttam iugiter manantem, extra portam Ostiensem, tertio ab Vrbe lapide, perductus (vbi Christianorum aliquando carnificina est habita) fusis prius ad Deum precibus, datoque pane fratribus, ex Metaphraste, hoc est Eucharistia, ex Guilhelmo Eysengre. in *Centur. 1. part. 5. distinct. 1.* lignoque Crucis sese munto,

nito, & ijs verbis, *Domine Iesu, in manus tuas commendo spiritum*, ex eodem *ibidem*, velatis oculis, capite inclinato, alacriori animo iugulum præbuit, die 29. Junij: quæ fuit Feria 4. ex Alphonso Ciaconio in *Vita S. Petri*. Mira res, effluxit lac cum sanguine, ex Ambrosio *Sermone 68.* & Chrystost. *Orat. in Princ. Apost.* Et capite Pauli inuocante nomen Iesus, ex præfato Guilhelmo, clara voce, & ter saltum ibidem dante, erupisse dicuntur tres aquæ dulcis fonticuli: quorum primus dulcior lactis saporem aliqua ex parte reddit, ceteri non longè à primo, paulò diuersum gustui saporem afferunt; quia, vt diximus, lac primò venæ dederunt, & inde sanguinem. Gladius hic, quo Pauli ceruix incisa fuit, seruetur ab Hispanis in cœnobio S. Hieronymi de la Siffa, teste Illephonso Giron cit. à Claudio Dauisquio, de *Pauli sanctitudine lib. 3. cap. 11.* Corpus illius, de quo suauissimus odor efflabat, & supra quod immensa lux micabat in aère, ex Petro de Natal. *libro 6. cap. 23.* à Lucina in suo prædio via Ostiensis tumulatum fuit. Ipsemet Paulus restituit Plautillæ velum post mortem: Neroni quoque post triduum apparuit, vt ei prædixerat, & consternatus est, ex Nicephoro *lib. 2. cap. 36.* Ab Orientalibus aliquando corpus eius sublatum fuit, vt in Orientem asportarent, sed fulmine de celo iacto retinetur Romæ; & ab eo tempore sepultum esse docet, vbi nunc quiescit, sanctus Gregor. Papa *lib. tertio Epist 30.* vbi etiam de catenis eiusdem illud miraculum narrat, quòd aliquando diucta lima per easdem, nihil penitus excuti potuit. An quia ille viuens ad patiendum paratissimus, post mortem quoque sit catenarum auarissimus?

Statura illius tricubitalis erat, ex Chrystostomo *loco proximè citato*, facies candida, caput modicum, oculis inerat gratia multa, supercilia deorsum versus vergebant; nasus pulchrè inflexus, idemque longior; barba densior, & satis promissa, eaque non minus quàm capitis coma canis asperfa erat: corpus incuruum, & paulò inflexum. Hæc Niceph. *lib. 2. cap. 37.* Perpetuò caelebs fuit, ex SS. Patribus in *1. Corint. 7.*

Innumeros habuit discipulos: è quibus nobiliores hi qui sequuntur, numero 120. recensiti in Romano Martyrologio, nimirum,

MENSE IANUARIO.

- Die 4 Titus Cretensium Episcopus.
21 Publius Melicentis Episcopus
& mart.
24 Timotheus Ephesierum.

FEBRUARIO.

- 16 Cæcilius Ephesiorum Episcopus.

MARTIO.

- 14 Quadraginta septem Martyres.
15 Aristobulus Martyr.
20 Archippus Commilito.
22 Sergius Paulus Narbonæ Episcopus. & Epaphroditus Tarracina Episcopus.

APRILI.

- 8 Herodion, Afyncritus, Phlegon.
15 Basilissa & Anast. Martt. Rom.
29 Tychicus minister fidelis.

MAIO.

- 9 Hermas Romanus.
15 Torquatus cum sex alijs Martt.
17 Torpes Martyr.

19 Pu-

- 19 Pudens Senator & Pudentiana.
26 Quadratus Atheniensis.

I V N I O.

- 19 Geruasius & Protasius, *ex P. Damiani Opusc. 5.*
20 Nouatus & Timotheus, Pudentis filij.
24 Plurimi Martyres.
25 Sospater.
27 Crescens Episc. & Martyr Galata.
30 Lucina Romana.

I V L I O.

- 1 Martinus Viennæ Episcopus.
2 Tres milites in martyrio Pauli.
19 Epaphras Colossensis Episc. & Martyr.
21 Praxedes virgo.
22 Syntyches mulier Philippenfis.
26 Erastus Philip. Episc. & Martyr.

A V G V S T O.

- 3 Lydia purpuraria.
4 Aristarchus Thessalonic. Episc.

S E P T E M B R I.

- 3 Phœbes Corinthia.
6 Onesiphorus Martyr.
16 Sebastiana Martyr.
23 Linus, & Thecla virgo & Martyr.
Xantippa & Philoxena Hispan.

O C T O B R I.

- 4 Crispus & Caius Corinthij, Hierotheus Atheniens. Episc.
6 Sagar Laodiceæ Episc. & Mart.

- 9 Dionysius Areopagita Episc. & Mart.

- 11 Zenaides & Philonilla confanguineæ Pauli.

- 13 Carpus.

- 18 Lucas Euang. *ex Hieron. à Paulo in Euangelio genitus.*

- 31 Ampliatus, Urbanus, & Narcissus Martt.

N O V E M B R I.

- 3 Quartus.

- 4 Philologus & Patrobas.

- 10 Tryphenna & Tryphosa, Iconienses.

- 21 Rufus.

- 22 Philemon & Apphia Coloss. Martt.

- 23 Clemens Papa, *ex Ribadeneira.*

- 28 Sosthenes Corinthus Martt.

D E C E M B R I.

- 18 Rufus & Zosimus Philip. Martt.

- 29 Trophimus Arelaten. Episc. & Crescens Viennæ Episcopus.

Fuit denique Constantino Magno: apparuit sancto Ambrosio, *ex Damasceno Oratione 2. de Imag.* Docuit sapius Chrysostomum, *ex sancto Proclo eiusdem discipulo in eius Vita.* Patronus & Pater est Clericorum Regularium ab anno 1528. cui summè deuincti sumus. Utinam Deus eum in nobis exciter spiritum, cui beatus Paulus seruiuit, ut eodem nos repleti, studeamus amare quod amavit, & opere exercere quod docuit!

D E